

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ
ОШ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ
ӨЗГӨН ЭЛ АРАЛЫК МЕДИЦИНАЛЫК КОЛЛЕДЖИ

«Каралды»

ОМКнын 2023-жылдын «22» 09

жыйынынын № 2 протоколунда

ОМКнын төрайымы: _____

Бүтүрүүчүнүн модели

Даярдоо багыты (адистиги): 060102 “Акушердик иши”

Бүтүрүүчүнүн квалификациясы: акушерка

Негизги кесиптик билим берүү
программасынын жетекчиси:

Сулайманова Г.А.

Өзгөн 2023-жыл.

Макулдашуу баракчасы

Бүтүрүүчүнүн модели 060102 “Акушердик иши” адистигинин орто кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик стандарттын талаптарына ылайык иштелип чыккан.

Негизги кесиптик билим берүү программасынын жетекчиси: Сулайманова Г.А.

Бүтүрүүчүнүн моделин кароо жана бекитүү процесси	протоколдун №	Колу (печаты)
Бүтүрүүчүнүн модели “Клиникалык дисциплиналар” циклдын отурумунда каралды:	2023-жылдын “22” октябрь № 2 протокол	“Клиникалык дисциплиналар” циклдын төрайымы: Кошатова Г.Т.
Бүтүрүүчүнүн модели ОМКнын отурумунда жактырылды:	2023-жылдын “22” 09 № 2 протокол	ОМКнын төрайымы: Кошатова Г.Т. Сулайманова Г.А.
Бүтүрүүчүнүн модели Өзгөн ЖДПБ менен талкууланды:	Талкуунун датасы: 11.10.2023	Өзгөн ЖДПБнын башкы аначысы: Бекеева Ж.

Эмгек рыногунун билим берүү керектөөлөрүн, эмгек функцияларын, окутуунун натыйжаларын аныктоо үчүн (сурамжылоо, тегерек столдор) өндүрүштүк жана кесиптик уюмдардын өкүлдөрүнүн тизмеси.

060102 “Акушердик иши”

Уюмдун түрлөрү	Уюмдун аталышы	Байланыш маалыматы:	
		Жетекчиси	тел., e-mail
МЯТБ	Ошон МЯТБ	Мамасадыева Б	0776 266261
	Марра же МЯТБ	Ботоманов И	0556 103536
	Куршаб МЯТБ	Абдуллаев А	0552 413484
МЯТБ	Ошон МЯТБ	Курманова Т	0772 323369
	Марра же МЯТБ	Талайкулова А	0552 103119
	Куршаб МЯТБ	Абдуразакова А	0771357520
Акушерлер алкешин	Ошон МЯТБ	Бекеева И	0772 257016
	Ошон МЯТБ	Сурашбаева И	0778 795383
	Ошон МЯТБ	Жарабаева С	0558 524141
	Ошон МЯТБ	Токторова С	0707 367947
	Марра же МЯТБ	Мамыршинов И	0777 980308
	Марра же МЯТБ	Самидин И	0776 050320
Мешик кмишма	Марра же МЯТБ	Токторашев И	0777 822830
	ЧК „Станбаева“	Мурзабекова Р	0502 817905
Мешик лаборатория	ЧК „Станбаева“	Жалбаева Т	0778 514741
	Ак ва лаборатория	Абдиевеев Т	0779 080694

Программа жетекчиси

Сулайманова Гүлсана Абдибаитовна

Кесиптик ишмердүүлүк жаатында функционалдык карта

Билим берүү программасынын аталышы: 060102 “Акушердик иши”

Эмгек ишмердигинин түрлөрүнүн аталышы	Эмгек ишмердигинин түрлөрү
А. Аялдардын репродуктивдик ден соолугун сактоо, үй-бүлөнү пландаштыруу	<p data-bbox="678 496 1432 653">А.1. Аялдардын репродуктивдик ден соолугун сактоо жана/же сактоо үчүн алдын алуу иш-чараларын жүргүзүү (онкогинекология, урогинекология боюнча скринингдик программаларды ишке ашыруу)</p> <p data-bbox="678 675 1432 750">А.2. Үй-бүлөнү пландаштыруу, контрацепция жана коопсуз бойдон алдыруу</p> <p data-bbox="678 773 1432 848">А.3. Аялдар жана кызматкерлер үчүн коопсуз чөйрөнү камсыз кылуу</p> <p data-bbox="678 870 1432 916">А.4. Аялдарды окутуу жана консультация берүү</p>
Б. Төрөткө чейин, төрөт учурунда жана андан кийин аялга, жаңы төрөлгөн балдарга жана үй-бүлөгө акушердик жардам көрсөтүү.	<p data-bbox="678 945 1432 1020">Б.1. Прегравидардык мезгилде медициналык жардам көрсөтүү</p> <p data-bbox="678 1043 1432 1118">Б.2. Антенаталдык мезгилде медициналык жардам көрсөтүү</p> <p data-bbox="678 1140 1432 1186">Б.3. Төрөт учурунда кам көрүү</p> <p data-bbox="678 1208 1432 1254">Б.4. Төрөттөн кийинки кам көрүү</p> <p data-bbox="678 1276 1432 1351">Б.5. Дени сак жаңы төрөлгөн балага негизги кам көрүү</p>
В. Неонаталдык медициналык жардам көрсөтүү	<p data-bbox="678 1376 1432 1492">В.1. Жаңы төрөлгөн балдардын оор шарттарын аныктоо жана турукташтыруу жана (кайра-) тиешелүү адистерге кайрылуу</p>
Г. Акушердик шашылыш жардам көрсөтүү	<p data-bbox="678 1521 1432 1637">Г.1. Энелердеги оор абалды аныктоо жана турукташтыруу жана (кайра-) тиешелүү адистерге кайрылуу</p>

Күтүлүүчү натыйжаларынын жана эмгек функцияларынын матрицасы

Билим берүү программасынын аталышы: 060102 “Акушердик иши”

Эмгек ишмердигинин түрлөрүнүн аталышы	Эмгек ишмердигинин түрлөрү	Күтүлүүчү натыйжалар		Жеке компетенциялар
		Профессионалдык компетенциялар		
		Билүү жана түшүнүү	Билгичтиктер жана көндүмдөр	
А. Аялдардын репродуктивдик ден соолугун сактоо, үй-бүлөнү пландаштыруу	А.1. Аялдардын репродуктивдик ден соолугун сактоо жана/же сактоо үчүн алдын алуу иш-чараларын жүргүзүү (онкогинекология, урогинекология боюнча скринингдик программаларды ишке ашыруу)	"Аntenatalдык кам көрүү" клиникалык протоколу жана төрөткө чейинки даярдоо боюнча көрсөтмөлөр. Репродуктивдүү ден соолук жана жыныстык өнүгүү менен байланышкан эркектин жана аялдын анатомиясы жана физиологиясы. Жыныстык катнаштын социалдык-маданий аспектилерин. Боюнда болгонго чейинки этапта тамактануу, жүрүм-турум эрежелери боюнча келечектеги ата-энеге түшүндүрүү жана сунуштар. Боюнда болор алдында кошумча	Клиникалык протоколго ылайык физиологиялык кош бойлуу аялдарга мониторинг жүргүзүү. Аялдарга сексуалдык жана репродуктивдүү ден соолук укуктары тууралуу маалымат берүү. Аялдарга чечим чыгарууга жардам берүү үчүн сексуалдык жана репродуктивдүү ден соолук маселелери боюнча маалымат жана көрсөтмөлөрдү бериниз. Сексуалдык жана репродуктивдүү ден соолук кызматтарына жетүү жана пайдалануу менен байланышкан көйгөйлөрдү аныктоо жана чечүүгө жардам берүү. Учурдагы медициналык шарттарды, тамактануу абалын, ден соолук жүрүм-турумун жана зат колдонууну баалоо.	Аялдарга, өспүрүмдөргө үй-бүлөнү пландаштыруу жана сексуалдык репродуктивдик ден-соолук, жыныстык жол менен жугуучу инфекциялар (ЖЖБИ), каалабаган кош бойлуулуктун алдын алуу боюнча кеңеш берет. Физиологиялык кош бойлуу аялдарды антенаталдык кароого (АНУ) ылайык көзөмөлдөйт: сурамжылоо, физикалык текшерүү, тобокелдик факторлорун аныктоо (социалдык, медициналык), эсептөө дене салмагынын индекси (БМИ), өлчөө кан басымы (АД), гравидограмманы толтуруу, лабораториялык диагностикалык изилдөөлөргө

		<p>витаминдер жана микроэлементтер менен организмди толуктоо.</p> <p>Скрининг: кант диабети, гипертония, калкан безинин оорулары жана кош бойлуулукка таасир этүүчү өнөкөт инфекциялар аныктоо.</p> <p>Кош бойлуулукка болгон психосоциалдык жана үйдөгү коопсуздук сезимдерин камтыган комплекстүү тарыхтын компоненттери. Темир жана фолий кислотасы (вит. В9) сыяктуу тамак-аш кошулмалары, диета, көнүгүү, зарыл болгон учурда эмдөөлөрдү жаңыртуу, коркунучтуу жүрүм-турумду өзгөртүү жана жыныстык жол менен жугуучу инфекциялардын алдын алуу, үй-бүлөнү пландаштыруу жана контрацепция (кош бойлуулуктун алдын алуу) ыкмалары.</p> <p>Кош бойлуулуктун коркунучтуу белгилери.</p>
--	--	---

Кош бойлуулукту ырастаныз жана тарыхка, физикалык текшерүүгө, лабораториялык анализдерге жана/же УЗИге негизделген кош бойлуулуктун курагын болжолдоңуз. Толук медициналык текшерүүдөн жана экспертизадан өтүңүз (өз компетенцияңыздын чегинде). ВИЧ, жыныстык жол менен жугуучу инфекциялар жана башка инфекцияларды текшерүү. Лабораториялык изилдөөлөр үчүн биологиялык үлгүлөрдү чогултуу (манжаларды сүзүү, заара үлгүлөрү жана кындын тампондору). Темир жана фолий кислотасы сыяктуу тамак-аш кошулмалары, диета, көнүгүү, зарыл болгон учурда эмдөөлөрдү жаңыртуу, коркунучтуу жүрүм-турумду өзгөртүү жана жыныстык жол менен жугуучу инфекциялардын алдын алуу, үй-бүлөнү пландаштыруу жана контрацепция боюнча кеңештерди бериңиз. Кош бойлуулуктун коркунучтуу белгилерин аныктоо.

жолдомо. Фолий кислотасын жана башка микроэлементтерди алуу, кош бойлуу аялдарга. Кош бойлуулуктун коркунучтуу белгилери жана жаңы төрөлүүнүн коркунучтуу белгилери боюнча клиникалык протоколдорго ылайык кош бойлуу аял жана анын үй-бүлө мүчөлөрү менен аңгемелешүүлөрдү жүргүзөт. Инфекцияларды текшерет / текшерет. АИВ - инфекциясы боюнча тестке чейинки жана андан кийинки консультацияларды жүргүзөт. Белгиленген талаптарга ылайык физиологиялык кош бойлуулук менен аялдын жеке картасын жүргүзөт. Контингент профилактикалык медициналык кароодон жана скринингден өтүшү керек графигине жараша чакырылган. Профилактикалык медициналык текшерүүлөрдө жана скринингде контингентти текшерүү ченемдик документтерге ылайык жүргүзүлдү. Профилактикалык медициналык кароолордун сапатына жана аялдарга

				профилактикалык иш-чараларды дайындоого кеземел уюштурулган жана жүргүзүлгөн.
	<p>А.2. Үй-бүлөнү пландаштыруу, контрацепция жана коопсуз бойдон алдыруу</p>	<p>Репродуктивдүү ден соолук жана жыныстык өнүгүү менен байланышкан эркектин жана аялдын анатомиясы жана физиологиясы. Катнаштын (секстин) социалдык-маданий аспектилери. Үй-бүлөнү пландаштыруунун ыкмалары, анын ичинде салттуу, тосмо, гормоналдык, имплантациялык контрацептивдер (кош бойлуулуктун алдын алуу); шашылыш контрацепция (кош бойлуулуктун алдын алуу), стерилизация (тазалоо); алардын мүмкүн болгон терс таасирлери, кош бойлуулукка тийгизген коркунучу жана колдонууга каршы тараптары. Үй-бүлөнү пландаштырууну үйрөтүү үчүн жеткиликтүү жазуу жана графикалык ресурстар</p>	<p>Контрацепцияны колдонуу, ошондой эле контрацепция ыкмасын тандоого таасир этүүчү медициналык шарттар, социалдык-маданий баалуулуктар жана артыкчылыктар жөнүндө маалымат алыңыз. Негизделген чечим кабыл алууну камсыз кылуу үчүн контрацепциянын ар кандай ыкмаларын колдонуу, натыйжалуулук жана чыгымдар жөнүндө маалымат берүү. Контрацепциянын ыкмаларын практиканын жана протоколдун негизине ылайык берип же башка адиске жөнөтүү. Кабыл алынган көрсөтмөлөргө ылайык спираль салуу жана алып салуу. Фармакологиялык аборт жасаткан аялга психоэмоционалдык колдоо көрсөтүү. Шашылыш контрацепция боюнча маалымат.</p>	<p>Үй-бүлөнү пландаштыруу, контрацепция, коопсуз бойдон алдыруу боюнча консультация өткөрүлдү. Үй-бүлөнү пландаштыруу, чектөө максаттары жана/же кош бойлуулук аралыгын талкуулоодо купуялуулукту жана купуялуулукту камсыз кылуу жана коргоо. Медикаментоздук аборт дарыгер жок болгон учурда сапаттуу жүргүзүлөт же эмгек функциясын тапшырат. Жатын ичиндеги аппаратты орнотуу жана алып салуу кызматтары дарыгер жок болгон учурда же делегация тарабынан жүргүзүлөт. Депо Провера инъекциясын коюу боюнча кызматтар жүргүзүлдү</p>

		(жолдору). Коопсуз аборттун (бойдон түшүрүүнүн) ыкмалары (фармакологиялык аборт, МВА) медициналык аборттун терс таасирлери жана татаалдашуулары. ЖИА орнотуу техникасы, көрсөткүчтөрү жана каршы көрсөтмөлөрү.		
	А.3. Аялдар жана кызматкерлер үчүн коопсуз чөйрөнү камсыз кылуу	Медициналык жардам менен байланышкан патогендердин биологиялык касиеттери. Дезинфекциялоонун түрлөрү, максаттары, милдеттери, режимдери жана ыкмалары, стерилдөөдөн мурун тазалоо жана стерилдөө. Стерилизациянын сапатын контролдоо ыкмалары. Кыргыз Республикасында колдонууга уруксат берилген дезинфекциялоо, стерилизацияга чейинки тазалоо жана стерилдөө үчүн жабдуулар. Буу жана аба стерилизаторлорунда иштөөдө - иштөө жана коопсуздук эрежелери.	Медициналык буюмдарды стерилизациялоо боюнча иштерди жүргүзүү үчүн кана даярдоо жана коопсуз чөйрөнү уюштуруу. Медициналык процедураларды аткарууда коопсуздук талаптарын сактоо. Ишти аткарууда агым жана зоналуулукту сактаңыз. Белгиленген талаптарга ылайык приборлорду (шаймандарды) жана медициналык буюмдарды тазалоо. Медициналык калдыктарды башкаруу боюнча талаптарды сактоо. Жеке коргонуу каражаттарын (ЖКК) колдонууз. Жумушта стрессти жана чарчоону алдын алуунун негизги принциптерин жана ыкмаларын билиңиз.	Инфекциялык көзөмөлдүн, медициналык процедуралардын коопсуздугунун, эмгекти коргоонун, Өрткө каршы коопсуздуктун талаптарын эске алуу менен жумуш ордун уюштурат жана камсыз кылат. Бейтапка жана алардын үй-бүлө мүчөлөрүнө психологиялык сооронуч берет. Жумуш ордунда персоналдын стрессинин жана чарчоосунун алдын алууга өбөлгө түзөт. Медициналык процедураларды аткарууда стандарттык сактык чараларын сактайт. Инструменттерди дезинфекциялоонун жана алгачкы иштетүүнүн сапатына көзөмөл жүргүзөт. Белгиленген

		<p>Колдонуудагы ченемдик документтерге ылайык стерилизацияланганга чейин медициналык буюмдарды таңгактоо түрлөрү жана эрежелери. Стерилдөөчү буюмдардын жана стерилдөөчү каражаттардын өзгөчөлүктөрү. Жеке коргонуу каражаттарынын түрлөрү жана колдонулушу. Медициналык калдыктар, классификациясы, коопсуздук жана медициналык калдыктарды башкаруу системасын уюштурууга талаптар. Кызматкерлердин стрессти жана чарчоону болтурбоо үчүн оптималдуу эмгек шарттары бар жумуш ордун уюштуруу.</p>
	<p>А.4. Аялдар калкын окутуу жана консультация берүү</p>	<p>Жеке адамдарга, топторго, жамааттарга ден соолук маалыматын жеткирүү ыкмалары. Үй-бүлө курууга, үзгүлтүксүз бала төрөөгө жана балдарды тарбиялоого байланышкан улуттук маданий ченемдер</p>

	<p>тартипте медициналык багыттагы буюмдарды стерилизациялайт. Белгиленген тартипте медициналык калдыктарды башкарат. Белгиленген үлгүдөгү медициналык документтерди жүргүзөт</p>
<p>Аялдарга кам көрүү процессинде алардын муктаждыктарын, билимин, сезимдерин жана каалоолорун аныктоого жардам берүү. Аялдарга чечим чыгарууга жардам берүү үчүн сексуалдык жана репродуктивдүү ден соолук маселелери боюнча маалымат</p>	<p>Бейтаптарды окутууда өзүнүн иш-аракеттерин рационалдуу уюштурат жана пландаштырат. Маалымат чогултууну жүзөгө ашырат жана пациенттин окуу муктаждыктарын аныктайт. Максаттарды, уюштуруу</p>

		<p>жана үрп-адаттар. Ыйгарым укуктарды берүү принциптери; Чоң кишилерди окутуунун принциптери. Бейтаптарды жана үй-бүлөлөрдү окутуунун ыкмалары жана каражаттары. Ден соолукту алдын алуу бөлүмдөрүнүн, борборлорунун жана мектептеринин милдеттери. Окутуу үчүн медициналык документтерди, эсепке алуунун формаларын жана отчеттуулукту жүргүзүүгө стандарттык талаптар.</p>	<p>жана көрсөтмөлөрдү бериңиз. Аялдардын каалоолорун жана чечимдерин эске алуу менен кам көрүүнүн комплекстүү планын иштеп чыгуу үчүн аялдар менен кызматташуу. Пациенттерди/үй-бүлөнү окутууда иштин артыкчылыктарын жана ырааттуулугун жана убакытты эффективдүү башкаруу. Профессионалдык байланыштын бардык түрлөрүндө медициналык этика, моралдык, мыйзам жана тил стандарттарын сактоо. Жашын, жынысын, социалдык статусун жана жеке психологиялык жана социалдык маданий айырмачылыктарды эске алуу. Үзгүлтүксүз пикирди камсыз кылуу жана бейтаптын маалыматты түшүнүүсүн текшерүү</p>	<p>формаларын жана пациенттерди жана үй-бүлөнү окутуу ыкмаларын аныктайт. Пациенттерди жана үй-бүлөлөрдү окутууну жүргүзөт жетишилген окутуунун натыйжасына талдоо жана баалоо жүргүзөт</p>
<p>Б. Төрөткө чейин, төрөт учурунда жана андан кийин аялга, жаңы төрөлгөн балдарга жана үй-бүлөгө</p>	<p>Б.1. Прегравидардык мезгилде медициналык жардам көрсөтүү</p>	<p>Репродуктивдүү ден соолук жана жыныстык өнүгүү менен байланышкан эркектин жана аялдын анатомиясы жана физиологиясы. Бекитилген клиникалык колдонмолор/протоколдор, методикалык</p>	<p>Сексуалдык жана репродуктивдүү ден соолук кызматтарына жетүү жана пайдалануу менен байланышкан көйгөйлөрдү аныктоо жана чечүүгө жардам берүү. ВИЧ, жыныстык жол менен жугуучу инфекциялар жана башка инфекцияларды текшерүү; Темир</p>	<p>Прегравидардык консультация улуттук колдонмого ылайык жүргүзүлдү. Бекитилген көрсөтмөлөргө ылайык өнөктөш зомбулуктун белгилерин аныктоо. Тобокелдик факторлорун аныктоону баалоо жана аялды</p>

<p>акушердик жардам көрсөтүү.</p>		<p>колдонмолор/каттар, кош бойлуулукка даярдоо жана кам көрүү боюнча эл аралык сунуштар. Жыныстык каинаштын социалдык-маданий аспектилери. Кош бойлуулукка даярдануу этаптары жана анын өзгөчөлүктөрү. Кант диабетти, гипертония, калкан безинин оорулары жана кош бойлуулукка таасир этүүчү өнөкөт инфекциялар сыяктуу шарттарды текшерүү. Үй-бүлөлүк зомбулуктун белгилери, психоактивдүү заттардын тизмеси жана зомбулук аныкталганда аял/үй-бүлө менен иштөө ыкмалары.</p>	<p>жана фолий кислотасы сыяктуу тамак-аш кошулмалары, диета, көнүгүү, зарыл болгон учурда эмдөөлөрдү жаңыртуу, коркунучтуу жүрүм-турумду өзгөртүү жана жыныстык жол менен жугуучу инфекциялардын алдын алуу, үй-бүлөнү пландаштыруу жана контрацепция боюнча кеңештерди бериңиз.</p>	<p>үй-бүлөлүк дарыгерге/акушер гинекологго консультацияга жөнөтүү. Прегавидардык даярдык боюнча клиникалык колдонмонун тематикасына ылайык, кош бойлуу аял жана анын үй-бүлө мүчөлөрү менен маектешүү жүргүзүлдү.</p>
	<p>Б.2. Антенаталдык мезгилде медициналык жардам көрсөтүү</p>	<p>Кош бойлуулук менен байланышкан табигый физиологиялык жана соматикалык өзгөрүүлөр. Кош бойлуулук учурунда тамактануу талаптары. Кош бойлуулукка жалпы психологиялык реакциялар жана психологиялык стресстин белгилери.</p>	<p>Аялдарга эмоционалдык колдоо көрсөтүү жана сергек жүрүм-турум үлгүлөрүн жайылтуу. Аялга жана анын үй-бүлө мүчөлөрүнө эненин жана түйүлдүктүн ден соолугуна коркунучтар жана алардын кесепеттери жөнүндө маалымат берүү. Тышкы текшерүү учурунда түйүлдүктүн көлөмүн,</p>	<p>Физиологиялык кош бойлуулукту башкаруу улуттук клиникалык колдонмо / протоколго ылайык уюштурулган. Кош бойлуу аялдын тобокелдик факторлорун баалоо улуттук клиникалык колдонмо / протоколго ылайык жүргүзүлөт.</p>

		<p>Далилдерге негизделген көрсөтмөлөр жана антенаталдык кам көрүү боюнча көрсөтмөлөр, анын ичинде ушул мезгил ичинде баруулардын жыштыгы. Эненин жана түйүлдүктүн ден соолугуна жагымсыз социалдык, экологиялык жана экономикалык шарттардын таасири. Туура эмес тамактануунун жана оор физикалык эмгектин кесепеттери. Плацентанын физиологиясы, түйүлдүктүн өсүшү жана өнүгүүсү, түйүлдүктүн абалынын көрсөткүчтөрү; Тамеки тартуунун жана пассивдүү тамеки тартуунун, алкогольдук ичимдиктерди жана наркотикалык заттарды колдонуунун кесепеттери. Белгиленген дарылардын түйүлдүккө тийгизген таасири. Энеден балага жугуу коркунучун алдын алуу же азайтуу стратегиялары, анын ичинде ВИЧ-инфекциясы үчүн ымыркайларды тамактандыруу жолдору.</p>
--	--	--

түйүлдүктүн абалын, жигердүүлүгүн жана жүрөктүн кагышын баалаңыз. Кошумча баа/экспертизанын зарылдыгын аныктаңыз жана зарыл болсо, тиешелүү адистерге кайрылыңыз.

Түйүлдүктүн кыймылынын активдүүлүгүнө баа бериңиз жана бул тууралуу аялдан сураңыз. Жардам жана дарылоо үчүн аялдарга кеңеш берүү жана тиешелүү адистик мекемелерге жөнөтүү. Дарылануу жана программага катышуу боюнча аялдардын чечимдерин урматтаңыз. Сунуштарды бериңиз жана кош бойлуу кезде тамеки чегүүнү азайтуу/токтотуунун жолдору тууралуу сунуштарды бериңиз. Аялдын физикалык жана психологиялык абалына, үй-бүлөлүк мамилелерине жана кош бойлуулук учурундагы медициналык маалыматка болгон муктаждыгына баа берүү. Аялга, анын өнөктөшүнө, үй-бүлө мүчөлөрүнө же башка колдоочу адамдарга кош бойлуулуктун жүрүшү жөнүндө маалымат бериңиз. Кош бойлуулук учурунда жалпы көйгөйлөрүнө

Тобокелдик факторлору аныкталганда аялды үй-бүлөлүк дарыгерге жана/же гинекологго консультацияга жиберүү жүргүзүлдү. Кош бойлуу аял жана анын үй-бүлө мүчөлөрү менен маектешүү клиникалык колдонмо / протокол тематикасына ылайык жүргүзүлдү. Кош бойлуулук учурунда пайда болгон, татаалдашкан учурларда шашылыш жардам көрсөтүү, зарыл болсо кийинки деңгээлге багыттоо жүргүзүлөт.

		<p>Гендердик зомбулуктун, физикалык кысымдын, зомбулуктун жана эмоционалдык басымдын кесепеттери.</p>	<p>жардам бер. Эскертүү белгилери (мисалы, кындан кан агуусу, эрте төрөттүн белгилери, төрөткө чейинки мембраналардын жырттылышы), өзгөчө кырдаалдарга даяр болуу зарылчылыгы, качан жана кайда жардам суроо керектиги жөнүндө маалымат (жазуу жана/же графикалык) бериңиз. Тесттин жыйынтыгын карап чыгыңыз жана кош бойлуулугуңуз өрчүп баратканда кам көрүү планыңызды кайра карап чыгыңыз.</p>	
Б.3. Төрөт учурунда кам көрүү	<p>Эненин жамбаш сөөгүнүн анатомиясы жана түйүлдүктүн абалы. Түйүлдүктүн жатындагы ар кандай абалы жана төрөт механизмдери. Түйүлдүктүн баш сөөгүнүн анатомиясы, критикалык диаметрлери жана идентификациялык белгилери. Физиологиялык эмгектин башталышы жана жүрүшү. Кадимки төрөт учурунда стандарттык кийлигишүүлөрдөн качуу, анын ичинде төрөт учурунда кам көрүү боюнча</p>	<p>Бекитилген клиникалык көрсөтмөлөргө жана протоколдорго, алгоритмдерге ылайык, төрөт бөлүмүндө аялга өз каалоосу боюнча кам көрүү. Тиешелүү акушердик жана медициналык тарыхты алуу. Аялдын жана түйүлдүктүн физикалык экспертизасын жүргүзүү. Зарыл болсо, лабораториялык изилдөөлөрдү жүргүзүү жана алардын натыйжаларын чечмелөө. Аялдын төрөткө болгон физикалык жана жүрүм-турум реакцияларына көз салыңыз. Аялдарга жана төрөт учурунда</p>	<p>Физиологиялык төрөтү башкаруу аял кайрылган учурдан тартып толук аман-эсен төрөгөнгө чейин уюштурулган. Төрөт партограмманын жардамы менен жүргүзүлөт. Төрөттүн патологиялык агымынын белгилерин тез аныктоо жана өз убагында адисти чакырууну жана/же багыттоону баштоо. Медициналык жардамды жана/же транспортту күтүп жатканда түйүлдүктүн өмүрүн сактап калуу үчүн шашылыш</p>	

		<p>далилдер жана клиникалык сунуштар. Партографты кантип колдонуу керек (төрөттү өз убагында жана туура башкарууну камсыз кылуу үчүн маалыматты чечмелөө).</p> <p>Түйүлдүктүн абалын жана төрөт учурундагы эненин абалын аныктоо боюнча чаралар. Төрөт жана төрөт учурунда түйүлдүктүн жамбаш сөөгүнөн өтүү процесси. Түйүлдүктүн жатындагы ар кандай абалы жана төрөт механизмдери. Төрөттүн биринчи жана экинчи этаптарында комфортту (жеңилдик) камсыз кылуу боюнча чаралар (үй-бүлөнүн катышуусу/колдоосу, эмгек жана төрөт позициялары, суюктукту алмаштыруу, эмоционалдык колдоо, дары-дармексиз ооруну басаңдатуу).</p> <p>Төрөт учурундагы кыйынчылыктардын белгилери жана симптомдору (кан кетүү, жатындын дисфункциясы, туура эмес презентация,</p>
--	--	---

колдоо көрсөткөндөргө маалымат, колдоо жана дем берүү. Жекелештирилген кам көрүү жана урмат-сый менен мамиле кылуу.

Кыймыл эркиндигин жана тик турууну сактаңыз. Тамак-аш жана суусундук менен камсыз кылуу. Аялга толгоо менен күрөшүүнүн жолдорун сунуштаңыз, мисалы, көзөмөлгө алынган дем алуу, эс алуу, массаж жана зарыл болсо, фармакологиялык ыкмалар. Эненин жана түйүлдүктүн маанилүү белгилерин, жыйрылышын, жатын моюнчасынын өзгөрүшүн жана түйүлдүктүн келип чыгышын тынымсыз баалоо.

Маалыматтарды жазуу жана кыйынчылыктарды аныктоо үчүн партограммалык шайманды колдонуңуз, мисалы, төрөттүн кечиктирилиши, түйүлдүктүн бузулушу, эмгек алсыздыгы.

Физиологиялык эмгекти башкаруу (I, II, III мезгилдер). Түйүлдүктүн абалын жана чыгуу даражасын аныктоо үчүн толук текшерүү жүргүзүү.

Практиканын шарттарына ылайыктуу жабдууларды жана

акушердик кырдаалдарда (мисалы, жиптин пролапсы, түйүлдүктүн анормалдуу презентациясы, плечо дистокиясы, түйүлдүктүн стресси) шашылыш жашоочараларды баштоо. Консультация төрөткөн кийинки мезгилде жана жаңы төрөлгөн балдардын адаптациялануу мезгилиндеги коркунучтуу белгилер жөнүндө маселелер жана үй-бүлөнү пландаштыруу боюнча жүргүзүлдү.

		<p>түйүлдүктүн азайышы, киндиктин пролапсы). Эпизиотомияга көрсөткүчтөр. Төрөттүн 3-баскычын башкаруунун күтүү (физиологиялык) тактикасынын принциптери. Төрөттүн 3-этабын активдуу башкаруунун принциптери. Периналдык ткандардын жыртылышын жана эпизиотомияны ондоонун техникасы негизделген принциптер. Төрөткө байланыштуу улуттук маданий жана социалдык салттар жана ишенимдер. Келе жаткан төрөттүн белгилери; төрөт процессине тоскоол болгон факторлор. Төрөт учурунда түйүлдүктүн абалын баалоо ыкмалары. Коопсуз физиологиялык спонтандык төрөттү камсыз кылуу. Төрөттүн үчүнчү этабын башкаруу үчүн көрсөткүчтөр, анын ичинде жатынды жыйрылыштыруучу даарыларды колдонуу. Мүмкүн болгон</p>
--	--	---

аспаптарды туура колдонуу.
Төрөт учурунда жана төрөт
учурунда аялга колдоо көрсөтүү
үчүн өнөктөштүн катышуусунда
жардам берүү. Өз
компетенциясынын бардык
чөйрөлөрүндө көрсөтүлгөн
кызматтардын тиешелүү
натыйжаларын, анын ичинде
аткарылган иштерди жана андан
аркы иш-аракеттерди талап
кылган нерселерди жазуу жана
чечмелөө. Фармакологиялык
каражаттарды колдонуу менен
(акушердик жардамдын
тиешелүү шарттарында, акушер-
гинекологдун катышуусунда)
төрөттүн жаралышына байкоо
жүргүзүү.
Керексиз жана потенциалдуу
коркунучтуу стандарттык
кийлигишүүлөрдү (амниотомия,
Кристаллер маневри)
колдонбоңуз. Аялга өзү тандаган
абалда төрөшүнө жардам
бериңиз. Таза бөлмө, бардык
зарыл болгон стерилдүү буюмдар
жана жылууулук булагы менен
камсыз кылуу. Аялга
түйүлдүктүн көрүнгөн бөлүгүн
сыртка чыгарууну көзөмөлдөөнү
жана стандарттуу
эпизиотомиядан качууну

		<p>кыйынчылыктар; төрөтгүн 2-этабындагы жана акушердик кан куюлуу, түйүлдүктүн начарлашы, эклампсия, сакталган плацента үчүн шашылыш акушердик жардам. Плацентанын бөлүнүү белгилери. Плацентанын, кабыкчанын жана киндиктин көрүнүшү. Реставрацияны жана тигүүнү талап кылган тышкы жыныстык органдардын жана кындын жаракаттарынын түрлөрү.</p>
--	--	---

тапшырыңыз.

Тиешелүү аракеттерди жасап, төрөттү жеңилдетүү үчүн эненин абалын колдонуңуз. Түйүлдүктүн кыйынчылык учурда төрөттү тездетүү. Зарыл болсо эпизиотомия жасатуу. Түйүлдүк төрөлгөндө жеңилдиктерди берүү. Кечиктирилген киндикти кысуу. Жаңы төрөлгөн баланын абалын баалоо. Теринин териге тийүүсүн жана жылуу чөйрөнү камсыз кылыңыз. Стандартка ылайык төрөттүн 3-этабын башкарууну ишке ашыруу.

Плацентаны жана кабыкчаны бөлүп, алардын бүтүндүгүн текшериңиз. Жатындын тонусуна мониторинг жүргүзүү, туруктуу жыйрылышын сактоо жана эненин кан жоготуусун баалоо жана эсепке алуу. Улуттук протоколдун негизинде ашыкча кан жоготууга кам көрүү.

Кындын аймагын жана сырткы жыныс органдарын жаракаттарды текшерип, зарыл болгон учурда эпизиотомияны, перинэя жана кындын ткандарынын 1 жана 2-даражадагы жарылуусун оңдоо. Турукташтыруу же аныкталган кыйынчылыктарды дарылоо

			үчүн биринчи жардам көрсөтүү. Зарыл болгон учурда ар кандай кыйынчылыктарды дарылоо үчүн адистерге кайрылыңыз.	
	Б.4. Төрөттөн кийинки кам көрүү	Төрөттөн кийинки физиологиялык өзгөрүүлөр, жатындын инволюциясы, лактациянын башталышы, тышкы жыныс органдарынын жана кындын ткандарынын айыгуусу. Төрөттөн кийинки жалпы дискомфорт жана комфорт. Лактацияны сактоо үчүн эс алуу, колдоо жана туура тамактануу керек; Эненин ролуна жана үй-бүлөдө жаңы төрөлгөн баланын пайда болушуна психологиялык реакциялар.	Кош бойлуулук жана төрөт боюнча анамнез чогултуу. Көкүрөктөгү жана көкүрөктөг безиндеги өзгөрүүлөр баалоо үчүн физикалык экспертиза жүргүзүү. Кан жоготууга жана башка дене функцияларына мониторинг жүргүзүү. Эмоционалдык абалды жана энеликке болгон мамилени жана жаңы төрөлгөн баланы багуу боюнча сунуштарды баалоо. Жатындын жыйрылышы жана жыныстык органдардын жаракаттары үчүн зарыл болгон ооруну башкаруу стратегиясын бериңиз. Жаңы төрөлгөн баланын муктаждыктарын канааттандыруу үчүн өзүнө кам көрүү жоопкерчилиги жөнүндө маалымат бериңиз: адекваттуу тамактануу, кошумча азыктар, күнүмдүк иш-аракеттер, эс алуу мезгили, үй иштерине жардам берүү. Коопсуз жыныстык катнаш, бойго бүтүрбөө ыкмалары жана төрөттөн кийинки кош бойлуулук аралыгы	Төрөттөн кийинки мезгилде төрөт борборуна байкоо жүргүзүлөт. Адистештирилген жардам көрсөтүү үчүн төрөттөн кийинки татаалдашуунун белгилери жана симптомдору өз убагында аныкталат. Консультация төрөттөн кийинки мезгилде жана жаңы төрөлгөн балдардын адаптациялануу мезгилиндеги коркунучтуу белгилер жөнүндө маселелер жана үй-бүлөнү пландаштыруу боюнча жүргүзүлдү

	<p>Б.5. Дени сак жаңы төрөлгөн балага негизги кам көрүү</p>	<p>Жаңы төрөлгөн баланын көрүнүшү жана жүрүм-туруму. Жатындан тышкаркы чөйрөгө көнүү менен байланышкан кардиореспиратордук өзгөрүүлөр. Жашоонун биринчи жумаларында жана айларында өсүү жана өнүгүү. Клиникалык протоколдор, зат алмашуунун бузулушуна, инфекциялык ооруларга жана өнүгүү кемчилигине скрининг алгоритмдери. Ымыркайлардагы эмдөө боюнча протоколдор/сунуштар. Ымыркайларды сүннөткө отургузуу тууралуу далилдүү маалыматтар. Үй-бүлөлүк баалуулуктар, ишенимдер жана маданий нормалар. Лактациянын физиологиясы. Жаңы төрөлгөн ымыркайлардын, анын ичинде аз салмактагы ымыркайлардын тамактануу муктаждыктары. Эмчек эмизүүнүн социалдык, психологиялык</p>	<p>тууралуу маалымат бериңиз.</p> <p>Жаңы төрөлгөн баланы дайыма текшерип, анын өсүшүнө жана жүрүм-турумуна көз салып туруңуз. Жаңы төрөлгөн баланын көрүнүшүндөгү жана жүрүм-турумундагы нормалдуу өзгөрүүлөрдү патологияны көрсөткөн өзгөрүүлөрдөн айырмалоо. Эмдөөлөрдү координациялоо жана дайындоо, көрсөтүлгөндөй скринингдик тесттерди жүргүзүү. Ата-энелерге ымыркай үчүн коопсуз чөйрө, тез-тез тамактандыруу, киндикке кам көрүү, заара чыгаруу жана ичеги кыймылы, физикалык байланыш жөнүндө маалымат бериңиз.</p> <p>Жаңы төрөлгөн баласын тамактандырууда аялдын тандоосун урматтоо менен эрте жана жалаң эмчек эмизүүнү колдоо. Ымыркайдын муктаждыктары, тамактандыруунун жыштыгы жана узактыгы, салмак кошуусу жөнүндө маалымат бериңиз. Кеминде алты ай бою эмчек эмизүү жөнүндө маалымат бериңиз, анын ичинде жумушту тең салмактоо, эмчек сүтүн сактоо сыяктуу маселелер. Эмчек</p>	<p>Төрөтөн кийинки мезгилде жана жаңы төрөлгөн балдардын адаптация мезгилиндеги коркунучтуу белгилер жөнүндө аялга жана анын өнөктөшүнө маалымдоо жүргүзүлдү. Жаңы төрөлгөн баланын сырткы көрүнүшү жана жүрүм-турумундагы кадимки өзгөрүүлөрдү патологияны көрсөткөн өзгөрүүлөрдөн айырмалоо. Ата-энелерге ымыркай үчүн коопсуз чөйрө, тез-тез тамактануу, киндикти кароо, заара чыгаруу жана дефекация, физикалык байланыш жөнүндө маалымат берүү. Жаңы төрөлгөн баланы тамактандыруу боюнча аялдын тандоосун урматтоо менен эрте жана өзгөчө эмчек эмизүүнү колдоо. Үй-бүлөдө жана коомдо эмчек эмизүү идеясын жайылтуу.</p>
--	---	---	---	---

		жана маданий аспекти. Эмчек эмизүүнүн пайдасы тууралуу далилдер. Дары-дармектерди лактация учурунда көрсөтмөлөр жана каршы көрсөтмөлөр. Эмчек эмизүү азыктары жөнүндө маалымдоо.	эмизүү менен байланышкан көйгөйлөрдү аныктоо жана чечүү (мисалы, мастит, сүтгүн аз болушу, эмчектин көбөйүшү, начар бекитүү). Көп бала эмизген аялдарга маалымат берүү. Аялдарды эмчек эмизүүнү колдоо уюмдарына жөнөтүү.	
В. Неонаталдык медициналык жардам көрсөтүү	В.1. Жаңы төрөлгөн балдардын оор шарттарын аныктоо жана турукташтыруу жана (кайра-) тиешелүү адистерге кайрылуу	Жаңы төрөлгөн баланын төрөтөн кийинки жана кийинки абалын баалоо үчүн элементтер (анын ичинде АРGAR шкаласы же дем алуунун жана жүрөктүн кагышын баалоонун башка ыкмасы). Жаңы төрөлгөн балага алгачкы реанимацияны көрсөтүүнүн принциптери. Кээ бир жаңы төрөлгөн ымыркайлардын курч абалдагы белгилери, симптомдору менен жөнөтүүгө же ташууга көрсөтмөлөр (сарык, гематома, гемангиома, гипогликемия, суусуздануу, инфекция, сепсис) . Тубаса кемтиктер жана генетикалык оорулар. Эрте төрөлгөн жана салмагы аз ымыркайлардын	Жаңы төрөлгөн ымыркайга жардам көрсөтүү, анын ичинде кургатуу, жылытуу, дем алуунун түзүлүшү, киндиктин пульсациясы токтогондон кийин кысуу жана кесүү. Жаңы төрөлгөн баланын абалын баалоо (АПGAR шкаласы же дем алуунун жана жүрөктүн кагышын баалоонун башка ыкмасын колдонуу менен баалоо). Жаңы төрөлгөн балага алгачкы реанимацияны көрсөтүү. Неонаталдык гипотермия үчүн шашылыш чараларды баштоо. Четтөөлөрдү аныктоо. Салмагы аз төрөлгөн ымыркайларды багуу боюнча протоколдорду ишке ашыруу: жылуулукту, тамактанууну камсыз кылуу, алардын абалын көзөмөлдөө, керек болсо кенгуруларды багуу. Ымыркайдын абалы жөнүндө	Жаңы төрөлгөн ымыркайга жардам көрсөтүү, анын ичинде тейлөө, жылытуу, дем алуу, кысуу жана киндиктин пульсациясы токтогондон кийин өтүү. Жаңы төрөлгөн баланын абалын баалоо (АПGAR упайы, же дем алуу жана жүрөктүн кагышын баалоонун башка ыкмасы). Жаңы төрөлгөн балага адистештирилген жардамдын зарылдыгын аныктоо. Тобокелге кабылган жаңы төрөлгөн баланы турукташтыруу жана тез жардам бөлүмүнө которуу.

		<p>муктаждыктары. ВИЧтин, В жана С гепатитинин энеден балага жугушун алдын алуу. Ден соолуктун жалпы көйгөйлөрүнүн жана татаалданууларынын белгилери жана симптомдору.</p>	<p>энеге жана тарбиячыларга маалымат берүү. Ымыркай өзгөчө кам көрүү үчүн энеден бөлүнгөн учурларда колдоо көрсөтүү. Жаңы төрөлгөн ымыркайга адистештирилген кам көрүү зарылдыгын аныктоо. Тобокел тобундагы жаңы төрөлгөн баланы турукташтыруу жана аны тез жардам бөлүмүнө өткөрүп берүү. Бойдон түшүү, өлүк төрөт, жатын ичиндеги кемтиктер же жаңы төрөлгөн балдардын өлүмү учурунда ата-энелерге жардам берүү. Жаңы төрөлгөн баланы ташуу учурунда же жаңы төрөлгөн ымыркайдан бөлүү мезгилинде ата-энелерге колдоо көрсөтүү (реанимацияга түшкөндө)</p>	
<p>Г. Акушердик шашылыш жардам көрсөтүү</p>	<p>Г.1. Энелердеги оор абалды аныктоо жана турукташтыруу жана (кайра-) тиешелүү адистерге кайрылуу</p>	<p>Ден соолук абалы менен байланышкан татаалдыктар/патологиялык шарттар. Акушердик практика жана жеке тажрыйба үчүн негиз. Дарыгерлерге жана башка адистерге оорчулуктарды дарылоо үчүн жеткиликтүү жолдомо системалары. Ресурстарга өз убагында жетүү үчүн пландар жана протоколдор. Кош</p>	<p>Өзгөчө кырдаалдарга чара көрүү үчүн учурдагы жана тиешелүү билимдерди, өмүрдү сактап калуучу көндүмдөрдү жана жабдууларды колдонуңуз. Аялдар менен байланышты сактап, көйгөйдүн мүнөзү жана көрүлгөн чаралар жөнүндө маалымат алуу. Дароо кийлигишүү зарылдыгын аныктап, ошого жараша жооп бериңиз. Өз убагында жана тийиштүү кийлигишүүлөргө</p>	<p>Өзгөчө кырдаалдарга чара көрүү үчүн заманбап жана актуалдуу билимдерди, өмүрдү сактап калуу боюнча көндүмдөрдү жана жабдууларды колдонуу. Дароо кийлигишүү зарылдыгын аныктоо жана тийиштүү түрдө жооп берүү. Өз убагында жана туура кийлигишүүнү көзөмөлдөө, профессионалдык консультацияларды жана/же</p>

		<p>бойлуулуктун эрте мезгилиндеги кыйынчылыктар, боюнан түшүп калуу коркунучу, боюнан түшүп калуу, жатындан тышкары кош бойлуулук. Түйүлдүктүн кемтиги, өсүүнүн артта калуусу, туура эмес жайгашуусу, эрте төрөт. Патологиялардын белгилери жана симптомдору (преэклампсия, эклампсия, гестациялык диабет жана башка системалык оорулар). Курч критикалык шарттардын белгилери (кан кетуу, эпилепсиялык талма жана сепсис).</p> <p>Кош бойлуу аялдардын жана төрөт учурундагы / төрөттөн кийинки аялдардын оор шарттарынын белгилери жана симптомдору. Эрте кийлигишүүнү талап кылышы мүмкүн болгон төрөттөн кийинки мезгилдеги кыйынчылыктар (субинволюция, анемия, сийдиктин кармалышы</p>
--	--	--

мониторинг жүргүзүү, жергиликтүү шарттардын негизинде кесипкөйлөр аралык консультацияларды жана/же өз убагында жолдомолорду берүү. Дарыланууга жолдомо берүүдө башка медициналык кызматкерлерге ооз эки жана жазуу жүзүндө так маалымат бериңиз. Мүмкүн болсо жана зарыл болсо, чечим кабыл алуучу органдар менен өз ара аракеттенүү.

Оор абалды турукташтыруу жана зарыл болсо, дарылоого жөнөтүү. Организмдин маанилүү функцияларын (венага куюу, магний сульфаты, антигеморрагиялык каражаттар) сактоо үчүн интенсивдүү терапия чараларын жүргүзүү. Зарыл болгон учурда жогорку денгээлдеги саламаттык сактоо уюмдарына которуу. Аялга жана анын үй-бүлөсүнө мүмкүн болуучу кыйынчылыктар жана качан жардамга кайрылуу керектиги жөнүндө маалымат бериңиз. Төрөтөн кийинки мезгилде оорунун белгилерин жана симптомдорун аныктоо үчүн текшерүүдөн өтүнүз. Төрөтөн кийинки депрессияны

жергиликтүү шарттарды эске алуу менен өз убагында жолдомо берүү

		<p>жана локалдуу инфекция). Жогорку адистештирилген дарыгерге кайрылууну талап кылган кыйынчылыктар (гематомалар, тромбоз, тромбоздук, сепсис, акушердик фистула жана заараны кармамай албай калуу). Дароо реакцияны жана адистештирилген жардамды талап кылган өмүргө коркунуч туудурган татаалдыктар (кан кетүү, амниотикалык суюктуктун эмболиясы, талма жана инсульт). Төрөттөн кийинки депрессиянын, тынчсыздануунун жана психоздун белгилери жана симптомдору.</p>
--	--	--

балага кам көрүү жөнүндө тынчсыздануудан айырмалоо, жардамдын жана колдоонун болушуна баа берүү. Өлүк төрөткө, неонаталдык өлүмгө дуушар болгон аялдарга жана үй-бүлө мүчөлөрүнө консультация жана жардам көрсөтүү, балдардын оор оорулары жана тубаса кемтиктер. аныкталган кыйынчылыктарды турукташтыруу үчүн биринчи жардам көрсөтүү. Керек болсо адиске кайрылыңыз же тиешелүү саламаттык сактоо уюмуна өткөрүп бериңиз.

060102 “Акушердик иши” адистигинин негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттары:

1. Кесиптештер, бейтаптар жана алардын туугандары менен эффективдүү байланышты түзүү үчүн тилдерди жана маалыматтык технологияларды колдонгон, медициналык документтерди туура тариздеген жана булактарды (адабияттарды) окуган адистерди даярдоо.
2. Өз убагында сапаттуу акушердик-гинекологиялык, төрөткө чейинки, перинаталдык жана төрөттөн кийинки жардам көрсөтүүгө, ар кандай мезгилде аялдарга, жаңы төрөлгөн ымыркайларга кам көрүүгө, бейтапты, үй-бүлөнү жана/же жакындарын оорулардын алдын алуу жана ден соолугун сактоо чараларына үйрөтүүгө жөндөмдүү адистерди даярдоо.
3. Этномаданий өзгөчөлүгүн сактоо менен бардык этностук жамааттарды бириктирип, жарандык идентүүлүк принциптерин карманган, калктын ден-соолугуна табигый социалдык факторлордун тийгизген таасирин аныктаган адистерди даярдоо.

Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн чөйрөсү

060102 «Акушердик иши» адистиги боюнча бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин чөйрөсү - саламаттыкты сактоо мекемелеринде акушердик-гинекологиялык жардам көрсөтүү ишинин, төмөнкү түрлөрүн камтыйт:

- акушердик жана гинекологиялык;
- медициналык жана профилактикалык (алдын алуу);
- медициналык жана социалдык.

Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн объекттери

060102 «Акушердик» адистиги боюнча бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин объекттери болуп төмөнкүлөр саналат:

- аялдардын жашаасынун ар түрдүү мезгили;
- жаңы төрөлгөн балдар;
- аспаптар (шаймандар), дары-дармек каражаттары, жабдуулар, медициналык документтер;
- баштапкы эмгек коллективдери.

060102 “Акушердик иши” адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын аяктаган бүтүрүүчү, кесиптик ишмердиктин төмөнкү түрлөрүн аткарууга даярдалган:

Акушердик жана гинекологиялык:

- кош бойлуу аялдарга, төрөт учурундагы аялдарга, төрөттөн кийинки аялдарга, дарыгердин көрсөтмөсү менен гинекологиялык оорулууларга жана бөлүмдүн дарыгери менен бирдикте, ҮДТнын кабыл алуусунда акушердик-гинекологиялык жардам көрсөтүү;

- өз алдынча жеңил төрөт учурунда медициналык жардам көрсөтүү, патологиялык төрөт (оор төрөт) жана төрөттөн кийинки мезгилде акушер-гинекологдун көзөмөлүндө медициналык жардам көрсөтүү; жаңы төрөлгөн ымыркайдын абалын баалоо, алгачкы дарылоо, кам көрүү жана зарыл болгон учурда жаңы төрөлгөн ымыркайларды реанимациялоо (неонаталдык реанимация);
- жаңы төрөлгөн балага жана төрөттөн кийинки энеге кам көрүү;
- иштин профилине ылайык курч оорулар жана кырсыктар боюнча ооруканага чейинки тез медициналык жардам көрсөтүү; эпидемиялардын экстремалдык шарттарында, массалык (топ, жамаат) жуккан борборлорунда калкка медициналык жардам көрсөтүү;
- медициналык документтерди толтуруу;

Медициналык жана профилактикалык

- аялдардын репродуктивдүү функциясын (органын) сактоо жана үй-бүлөнү пландаштыруу, оорулардын алдын алуу боюнча иш чараларды жүргүзүү;
- кош бойлуу аялдарга, төрөттөн кийинки аялдарга жана гинекологиялык оорулууларга дарылоо иш-чараларын уюштуруу жана жүргүзүү менен үйүнө баруу;
- гинекологиялык ооруларды аныктоо үчүн аялдарды профилактикалык текшерүү (врач менен бирге же өз алдынча);
- бейтаптын жашоо шарттын жана жашоо образын эске алуу менен, үй-бүлөнүн, коомдун ден соолугу үчүн физикалык, психикалык, социалдык жана маданий тобокелдик факторлорун аныктоо;

Медициналык жана социалдык

- бейтаптарды жана алардын үй-бүлө мүчөлөрүн ден соолукту сактоо боюнча санитардык-гигиеналык түшүндүрүү иштерин жүргүзүү;
- бейтапты, үй-бүлөсүн жана жакындарын оорулардын алдын алуу жана ден соолукту сактоо боюнча иш-чараларга үйрөтүү;
- сергек жашоонун программаларын иштеп чыгуу, ишке ашыруу жана алардын натыйжаларына баа берүү;
- санитардык бюллетендерди, буклеттерди чыгаруу, кинофильмдерди көрсөтүү, талкууларды (сүйлөшүүлөрдү), лекцияларды өткөрүү;

Бүтүрүүчүнүн кесиптик ишинин түрлөрү жана милдеттери

Бүтүрүүчүнүн кесиптик ишинин милдеттери
Кесиптик ишинин түрлөрү: а) Акушердик жана гинекологиялык:
<ul style="list-style-type: none"> - кош бойлуу аялдарга, төрөт учурундагы аялдарга, төрөттөн кийинки аялдарга, дарыгердин көрсөтмөсү менен гинекологиялык оорулууларга жана бөлүмдүн дарыгери менен бирдикте, ҮДТнын кабыл алуусунда акушердик-гинекологиялык жардам көрсөтүү; - өз алдынча жеңил төрөт учурунда, патологиялык төрөт (оор төрөт) жана төрөттөн кийинки мезгилде акушер-гинекологдун көзөмөлүндө медициналык жардам көрсөтүү; жаңы төрөлгөн ымыркайдын абалын баалоо, алгачкы дарылоо, кам көрүү жана зарыл болгон учурда жаңы төрөлгөн ымыркайларды реанимациялоо

(неонаталдык реанимация);

- жаңы төрөлгөн балага жана төрөттөн кийинки энеге кам көрүү;
- иштин профилине ылайык курч оорулар жана кырсыктар боюнча ооруканага чейинки тез медициналык жардам көрсөтүү; эпидемиялардын экстремалдык шарттарында, массалык (топ, жамаат) жуккан борборлорунда калкка медициналык жардам көрсөтүү;
- медициналык документтерди толтуруу;

Кесиптик ишинин түрлөрү: б) Медициналык жана профилактикалык

- аялдардын репродуктивдүү функциясын (органын) сактоо жана үй-бүлөнү пландаштыруу, оорулардын алдын алуу боюнча иш чараларды жүргүзүү;
- кош бойлуу аялдарга, төрөттөн кийинки аялдарга жана гинекологиялык оорулууларга дарылоо иш-чараларын уюштуруу жана жүргүзүү менен үйүнө баруу;
- гинекологиялык ооруларды аныктоо үчүн аялдарды профилактикалык текшерүү (врач менен бирге же өз алдынча);
- бейтаптын жашоо шарттын жана жашоо образын эске алуу менен, үй-бүлөнүн, коомдун ден соолугу үчүн физикалык, психикалык, социалдык жана маданий тобокелдик факторлорун аныктоо;

Кесиптик ишинин түрлөрү: в) Медициналык жана социалдык

- бейтаптарды жана алардын үй-бүлө мүчөлөрүн ден соолукту сактоо боюнча санитардык-гигиеналык түшүндүрүү иштерин жүргүзүү;
- бейтапты, үй-бүлөсүн жана жакындарын оорулардын алдын алуу жана ден соолукту сактоо боюнча иш-чараларга үйрөтүү;
- сергек жашоонун программаларын иштеп чыгуу, ишке ашыруу жана алардын натыйжаларына баа берүү;
- санитардык бюллетендерди, буклеттерди чыгаруу, кинофильмдерди көрсөтүү, талкууларды (сүйлөшүүлөрдү), лекцияларды өткөрүү;

Тиркеме 5

060102 “Акушердик иши” адистиги боюнча күтүлүүчү натыйжага компетенциялардын дал келиши.

Жалпы компетенциялар:

- 1.Өзүнүн ишмердүүлүгүн уюштуруп, кесиптик маселелерди чечүүнүн жолдорун жана ыкмаларын тандап, натыйжалуулугун жана сапатын баалай билүү.
- 2.Стандарттык жана стандарттык эмес кырдаалда чечимди кабыл алып, демилге киргизүү жана жоопкерчиликти сезе билүү.
- 3.Жеке жана кесиптик өнүгүүдө, кесиптик маселелерди натыйжалуу жүзөөгө ашырууда маалыматты изденип, түшүндүрүп колдоно билүү.
- 4.Кесиптик ишмердүүлүгүндө маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдоно билүү.
- 5.Жамаат менен иш алып баруу, кесиптештер, кардарлар жана жетекчи менен натыйжалуу баарлашуу.
- 6.Жумуш ордунда жамаат мүчөлөрүнүн (карамагындагылардын) тапшырмаларынын натыйжасы үчүн жоопкерчиликти алуу жана аларды үйрөтө билүү.

7. Кесиптик ишмердүүлүктө өзүнүн жеке жана кесиптик өнүгүшүн башкаруу, жумуш шарттардын жана технологиялардын өзгөрүүлөрүнө ылайыкташуу.
8. Кичи жамаатта уюштуруучулук-башкаруучулук жумуштарга даяр болуу.
9. Мамлекеттик жана расмий тилде логикалык жактан туура, негиздүү, ачык-айкын жазуу жана сүйлөө, социалдык баарлашуу денгээлинде бир чет тилин, грек-латын тилинде терминдерди билүү.
10. Калктын тарыхый мурастарына, салтына аяр мамиле жасап, социалдык, маданий жана диндик өзгөчөлүктөрүн сыйлоо.

Профессионалдык компетенциялар:

1. Клиникалык протоколдун негизинде физиологиялык кош бойлуулукта, төрөттө жана төрөттөн кийинки мезгилде аначылык жардам көрсөтүү. Аначылык бертинүүлөрдө жандандыруу усулдарын аткаруу. Төрөт учурунда дарыгерге ассистент болуу жана аначылык операцияларын аткаруу (1-2-денгээлдеги чаттын айрылышын тигүү ж.б. акушердин функционалдык милдеттерине жараша).
2. Ымыркайды тазалоо, баалоо, кам көрүү жана ата-энелерди кам-көрүүгө үйрөтүү.
3. Кош бойлуу учурда, төрөттөн кийинки мезгилде аначылык жана экстрагениталдык кабылдоолору бар кош бойлууга, төрөөчү, төрөгөн аялга диагностикалык изилдөөлөрдү өткөрүү, дарыгерге чейинки жардамды берүү, аларга кам көрүү. Курч бертинүүлөрдө, күтүүсүз окуяларда, кооптуу кырдаалдарда, эпидемияларда жана гинекологияда кечиктирилгис жагдайларда дарыгерге чейинки жардамды көрсөтүү.
4. Ыйгарым укуктарына ылайык өз алдынча медициналык манипуляцияларды аткаруу. Операцияга чейин жана операциядан кийин кам көрүү.
5. Кош бойлуу аялдарды көзөмөлдөө жана төрөгөн аялдарды үйүнөн кабар алуу. Кош бойлууларды физиопсихопрофилактикалык жактан төрөткө даярдоо, кош бойлуу учурда, төрөттө жана төрөттөн кийинки кездешүүчү бертинүүлөрдөн алдын алуу.
6. Дарыгердин жетекчилиги астында экстрагениталдык бертинүүлөрү бар бейтаптар менен алдын алуу иштерин жүргүзүү.
7. Дарыгердин жетекчилиги астында наристенин физикалык жана психикалык жактан чектенүүлөрдү табуу, кам көрүү, дарылоо-диагностикалык жана профилактикалык иш-чараларды аткаруу.
8. Гинекологиялык бейтаптарга диагностикалык изилдөөлөрдү жана өз убагында профилактикалык жардамды көрсөтүү, профилактикалык кароолордо жана диспансердик көзөмөлдөөлөрдө жардам берүү.
9. Энени жана баланы коргоо маселелери боюнча кенеш берүү жана медициналык камсыздандыруу жөнүндө маалымат берүү.
10. Башка уюмдар менен биргеликте калкка биринчи медициналык жардам көрсөтүү жөнүндө маалымат берүү жана үйрөтүү.
11. Бейтаптарга жана үй-бүлө мүчөлөрүнө операциядан кийин өзүнө-өзү жана үй-бүлө мүчөлөрүнө кам көрүү көндүмдөрүнө үйрөтүү.

Күтүлүүчү натыйжалар:

- КН -1. Гуманитардык, табигый жана так илимдер боюнча алган билимдерин өзүнүн кесиптик ишмердүүлүгүндө колдоно билет.
- КН-2. Кесиптик ишмердүүлүгүндө маалыматты, инновациялык технологияны пайдалана алат.
- КН-3. Жамаатта жоопкерчилик менен иштей алат.

КН-4. Ыйгарым укуктарына ылайык профессионалдык деңгээлде акушердик жана гинекологиялык жардам көрсөтө алат.

КН-5. Дарыгердин жетекчилиги астында (мединалык) дарылоо жана алдын алуу иштерин жүргүзөт.

КН-6. Өзүнүн ыйгарым укуктарынын чегинде медициналык-социалдык иш-аракеттерин жүргүзөт.

060102 “Акушердик иши” адистиги боюнча күтүлүүчү натыйжага компетенциялардын дал келиши

КН	Мазмуну	Компетенциялар
КН1	Гуманитардык, табигый жана так илимдер боюнча алган билимдерин өзүнүн кесиптик ишмердүүлүгүндө колдоно билет.	ЖК -9: Мамлекеттик жана расмий тилде логикалык жактан туура, негиздүү, ачык-айкын жазуу жана сүйлөө, социалдык баарлашуу деңгээлинде бир чет тилин, грек-латын тилинде терминдерди билүү. ЖК -10: Калктын тарыхый мурастарына, салтына аяр мамиле жасап, социалдык, маданий жана диндик өзгөчөлүктөрүн сыйлоо.
КН2	Кесиптик ишмердүүлүгүндө маалыматты, инновациялык технологияны пайдалана алат.	ЖК -1: Өзүнүн ишмердүүлүгүн уюштуруп, кесиптик маселелерди чечүүнүн жолдорун жана ыкмаларын тандап, натыйжалуулугун жана сапатын баалай билүү. ЖК -3: Жеке жана кесиптик өнүгүүдө, кесиптик маселелерди натыйжалуу жүзөөгө ашырууда маалыматты изденип, түшүндүрүп колдоно билүү. ЖК -4: Кесиптик ишмердүүлүгүндө маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдоно билүү. ЖК -7: Кесиптик ишмердүүлүктө өзүнүн жеке жана кесиптик өнүгүшүн башкаруу, жумуш шарттардын жана технологиялардын өзгөрүүлөрүнө ылайыкташуу.
КН3	Жамаатта жоопкерчилик менен иштей алат.	ЖК -5: Жамаат менен иш алып баруу, кесиптештер, кардарлар жана жетекчи менен натыйжалуу баарлашуу. ЖК -6: Жумуш ордунда жамаат мүчөлөрүнүн (карамагындагылардын) тапшырмаларынын натыйжасы үчүн жоопкерчиликти алуу жана аларды үйрөтө билүү. ЖК -8: Кичи жамаатта уюштуруучулук-башкаруучулук жумуштарга даяр болуу.
КН4	Ыйгарым укуктарына ылайык профессионалдык деңгээлде акушердик жана гинекологиялык жардам көрсөтө алат.	ЖК -2: Стандарттык жана стандарттык эмес кырдаалда чечимди кабыл алып, демилге киргизүү жана жоопкерчиликти сезе билүү. ПК 1. Клиникалык протоколдун негизинде физиологиялык кош бойлуулукта, төрөттө жана төрөттөн кийинки мезгилде аначылык жардам көрсөтүү. Аначылык бертинүүлөрдө жандандыруу усулдарын аткаруу. Төрөт учурунда дарыгерге ассистент болуу жана аначылык операцияларын аткаруу (1-2-деңгээлдеги чаттын айрылышын тигүү ж.б. акушердин функционалдык милдеттерине жараша). ПК 2. Ымыркайды тазалоо, баалоо, кам көрүү жана ата-энелерди кам-көрүүгө үйрөтүү. ПК 3. Кош бойлуу учурда, төрөттөн кийинки мезгилде аначылык жана экстрагениталдык кабылдоолору бар кош бойлууга, төрөөчү, төрөгөн аялга диагностикалык изилдөөлөрдү өткөрүү, дарыгерге

		<p>чейинки жардамды берүү, аларга кам көрүү. Курч бертинүүлөрдө, күтүүсүз окуяларда, кооптуу кырдаалдарда, эпидемияларда жана гинекологияда кечиктирилгис жагдайларда дарыгерге чейинки жардамды көрсөтүү.</p> <p>ПК 4. Ыйгарым укуктарына ылайык оз алдынча медициналык манипуляцияларды аткаруу. Операцияга чейин жана операциядан кийин кам көрүү.</p>
КН5	<p>Дарыгердин жетекчилиги астында (медициналык) дарылоо жана алдын алуу иштерин жүргүзөт.</p>	<p>ПК 5. Кош бойлуу аялдарды көзөмөлдөө жана төрөгөн аялдарды үйүнөн кабар алуу. Кош бойлууларды физиопсихофилактикалык жактан төрөткө даярдоо, кош бойлуу учурда, төрөткө жана төрөткөн кийинки кездешүүчү бертинүүлөрдөн алдын алуу.</p> <p>ПК 6. Дарыгердин жетекчилиги астында экстрагениталдык бертинүүлөрү бар бейтаптар менен алдын алуу иштерин жүргүзүү.</p> <p>ПК 7. Дарыгердин жетекчилиги астында физикалык жана психикалык жактан чектенүүлөрдү табуу, кам көрүү, дарылоо-диагностикалык жана профилактикалык иш-чараларды аткаруу.</p> <p>ПК 8. Гинекологиялык бейтаптарга диагностикалык изилдөөлөрдү жана өз убагында профилактикалык жардамды көрсөтүү, профилактикалык кароолордо жана диспансердик көзөмөлдөөлөрдө жардам берүү.</p>
КН6	<p>Өзүнүн ыйгарым укуктарынын чегинде медициналык-социалдык иш-аракеттерин жүргүзөт.</p>	<p>ПК 9. Энени жана баланы коргоо маселелери боюнча кенеш берүү жана медициналык камсыздандыруу жөнүндө маалымат берүү.</p> <p>ПК 10. Башка уюмдар менен биргеликте калкка биринчи медициналык жардам көрсөтүү жөнүндө маалымат берүү жана үйрөтүү.</p> <p>ПК 11. Бейтаптарга жана үй-бүлө мүчөлөрүнө операциядан кийин өзүнө-өзү жана үй-бүлөө мүчөлөрүнө кам көрүү көндүмдөрүнө үйрөтүү.</p>

НКББПнын максаттарына окутуунун натыйжаларынын дал келүүсү.

№	Окутуунун жыйынтыктары	Максат 1	Максат 2	Максат 3
1	Гуманитардык, табигый жана так илимдер боюнча алган билимдерин өзүнүн кесиптик ишмердүүлүгүндө колдоно билет.	+		
2	Кесиптик ишмердүүлүгүндө маалыматты, инновациялык технологияны пайдалана алат.	+		
3	Жамаатта жоопкерчилик менен иштей алат.		+	
4	Ыйгарым укуктарына ылайык профессионалдык деңгээлде акушердик жана гинекологиялык жардам көрсөтө алат.			+
5	Дарыгердин жетекчилиги астында (медициналык) дарылоо жана алдын алуу иштерин жүргүзөт.		+	
6	Өзүнүн ыйгарым укуктарынын чегинде медициналык-социалдык иш-аракеттерин жүргүзөт.		+	

060102 “Акушердик иши” адистиги боюнча окуу планынын долбоору

Орто кесиптик										
1-Курс Сем 1	3 ECTS Кыргызский язык и лит-ра	3 ECTS Иностранный язык	2 ECTS История Кыргызстана	2 ECTS География Кыргызстана	2 ECTS Проф. математика	2 ECTS Информатика	6 ECTS Анатомия и физ. 1	6 ECTS Основы сестринского дела 1	2 ECTS Латинский язык с мед.терм.	2 ECTS Седицинская генетика
1-Курс Сем 2	3 ECTS Русский язык	2 ECTS Манасоведение	2 ECTS ВК ИОПД	3 ECTS ВК Основы экологии	5 ECTS Анатомия и физиология 2	7 ECTS Основы сестринского дела 2	2 ECTS Осн.микр. вирус. и иммунн.	3 ECTS ЗЧО и соц. патр.	1 ECTS Междисц.гос. экзамен	2 ECTS УПП для получ.проф.на в. по ОСД
2-курс Сем 3	4 ECTS Фармакология	5 ECTS Семейная медицина	4 ECTS Терапия 1	4 ECTS Хирургия 1	4 ECTS Акушерство 1	2 ECTS Дерматонерология	2 ECTS ВК БЗ и полости рта	2 ECTS ПОПД	3 ECTS УПП по уходу за тер и хир б-ми	
2-курс Сем 4	3 ECTS Терапия 2	3 ECTS Хирургия 2	4 ECTS Гинекология 1	5 ECTS Акушерство 2	4 ECTS Педиатрия 1	3 ECTS ОРЗ и ПС	2 ECTS ВК Оториноларингология	2 ECTS ВК Проф. психол.	2 ECTS КПВ Экон и управ здр	2 ECTS УПП по уходу за новорожд.
3-курс Сем 5	3 ECTS Гинекология 2	4 ECTS Акушерство 3	3 ECTS Педиатрия 2	5 ECTS Инфекция	2 ECTS Кл фармак.	2 ECTS Основы реаниматологии	2 ECTS БЖМК	2 ECTS Офтальмология	2 ECTS КПВ ЭМ в акушерст.	5 ECTS УПП по профилю спец.
3-курс Сем 6	5 ECTS Акушерство 4	3 ECTS Педиатрия 3	3 ECTS Нервные и психические болезни	2 ECTS Фтизиатрия	2 ECTS Основы реабилитации	2 ECTS НВМП	2 ECTS КПВ Инфекционный контроль Социалдык гигиена	6 ECTS Предквалификационная практика		5 ECTS ИГА междисц. экзамены

**060102 “Акушердик иши” кесиптик билим берүү программасынын
бүтүрүүчүлөрүнүн мекемелерде кызмат орундары**

Бүтүрүүчүнүн квалификациясы	Мекемелердин түрлөрү	Бүтүрүүчүлөрдүн ээлеген негизги кызмат орундары
Акушер (- ка)	Жалпы дарыгерлер практикалык борборлорунун үй-бүлөлүк дарыгерлер тобунда жана төрөт бөлүмдөрүндө, облустук деңгээлдеги төрөт үйлөрүндө, үчүнчү деңгээлдеги төрөт стационарларында, өз алдынча төрөт үйлөрүндө, перинаталдык борборлордо, ошондой эле коомдук деңгээлде	Акушер (- ка)